

Õiguskantsler

Teie 05.11.2020 nr 8-2/2020/93-9

Meie 25.11.2020 nr 7-8/201722/2006521

Sotsiaalteenuse eest tasumine

Lugupeetud []

Teile teadaolevalt on õiguskantsler saanud kaebuse, et [] Vallavalitsus ei teinud piisavalt X.X. abistamiseks.

Leian, et pärast seda, kui vallavalitsus sai teate X.X. osutatud teenuse võlgnevuse kohta, oleks pidanud vallavalitsus välja selgitama, kas X.X. vajab teenuse eest tasumisel [] valla abi. Selleks oleks pidanud vald võtma ühendust abivajajaga või tema eestkostjaga ning neile selgitama, et vallal on kohustus sotsiaalteenuse eest tasuda, kui teenus pole hinna tõttu inimesele kättesaadav. Kui oleks selgunud, et teenuse eest tasumisel on vaja valla abi, oleks vald pidanud hindama ka X.X. abivajadust ning otsustama, millist sotsiaalteenust on ta õigustatud saama. Pärast seda saanuks vald hinnata X.X. maksevõimet. Kui vald oleks leidnud, et teenuseosutajat tuleb vahetada, sest teenus või selle hind ei ole sobiv, tulnuks kaaluda, kuidas mõjutab selline otsus X.X. olukorda.

Selgitan veel, et kui omavalitsus eestkostjaga mõistliku aja jooksul ühendust ei saa, kuid on tekkinud põhjendatud kahtlus, et eestkostetava õigused pole tagatud, tuleb sellest teatada kohtule.

Selgitasite, et saite X.X. võimalikust abivajadusest teada 2017. aasta kevadel. Toona leidsite, et X.X.l ei ole enam võimalik ka kõrvalabiga kodus toime tulla. X.X. lähedased otsustasid viia ta X. Hooldekodusse, ilma et oleksid vallavalitsuse poole pöördunud. Alates 2017. aasta 27. juulist määras kohus X.X.le eestkostja.

7. mail 2020. aastal saatis X. Hooldekodu [] Vallavalitsusele kirja „Ettepanek kohustatud isikutele tagada X.X.le väärikas ülalpidamine, korraldades hooldekandeaustuse arvete tähtaegse tasumise“. Pärast seda püüdis sotsiaaltöö spetsialist võtta ühendust X.X. eestkostjaga, kuid see ei õnnestunud. Seejärel sai sotsiaaltöö spetsialist telefoni teel ühendust X.X. tütreaga, kes lubas eestkostjaga rääkida ja korraldada hooldekodu kohatasu maksmise. Tartu Maakohus alustas 2. juunil 2020. a menetlust eestkostja ametist vabastamiseks ja X.X.le uue eestkostja määramiseks.

Kui inimene on leidnud endale sobiva teenuseosutaja, tema abivajadus on rahuldatud, ta ei soovi teenuseosutajat vahetada ning tal on vara, et teenuse eest täiel määral tasuda, ei ole kohalikul omavalitsusel alust hakata inimesele abi korraldama, sh tema teenuse eest maksta ([sotsiaalhoolekande seaduse](#) § 12, [sotsiaalseadustiku üldosa seaduse](#) (SÜS) § 4). Kui aga kohalik

Õiguskantsleri Kantselei

Kohtu 8, 15193 TALLINN. Tel 693 8404. Faks 693 8401. info@oiguskantsler.ee www.oiguskantsler.ee

omavalitsus saab teavet, et sotsiaalteenust kasutav inimene ei tule teenuse eest tasumisega toime, peab omavalitsus esmajoones välja selgitama, milles seisneb inimese abivajadus ja mis teda aitaks, ning alles seejärel hindama, kui palju suudab inimene talle vajaliku teenuse eest maksta. Seejuures peab valla- või linnavalitsus menetluses täitma selgitamiskohustust: abistama inimest avalduse esitamisel või toimingute tegemisel, kui ilma abistamata jääksid tema õigused teadmatuse tõttu või muul põhjusel teostamata (SÜS § 7). Nii peab valla- või linnavalitsus mh selgitama, et seaduse järgi on kohalikul omavalitsusel kohustus aidata inimesel teenuse eest maksta, kui inimene ise seda mõistlikus ulatuses teha ei suuda.

Maksevõime hindamisel tehakse kindlaks inimese varaline olukord, sh hinnatakse vara realiseeritavust, teiste isikute vastu nõuete esitamise võimalikkust, vara omamisega seotud kulusid jne. Lõpuks peab kohalik omavalitsus otsustama, mis hinnaga on vajalik sotsiaalteenus inimesele kättesaadav. Kui selgub, et inimene pole võimeline teenuse eest täiel määral tasuma, tuleb kohalikul omavalitsusel inimest teenuse eest tasumisel aidata. Olenevalt olukorrast võib see kaasa tuua ka teenuseosutaja vahetamise. Kui inimene ei ole sellega nõus ja pole ka kaalukaid põhjuseid, mis räägivad teenuseosutaja vahetamise vastu, tuleb inimesel või tema lähedastel teenuse eest maksta rohkem, kui seadus kohustab.

Kui inimesele on määratud eestkostja, tuleb valla- või linnavalitsusel eestkostetava maksevõime hindamiseks pöörduda ka eestkostja poole. Kui tekib põhjendatud kahtlus, et eestkostja ei seisa eestkostetava huvide eest, tuleb valla- või linnavalitsusel sellest teatada kohtule.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise